

*Ka socijalnoj koheziji- Utjecaj na politike socijalnog uključivanja za
višestruko marginalizirane grupe žena, žrtve obiteljskog nasilja*

Analiza lokalnih politika gradova Rijeke, Karlovca, Gospića i
Primorsko-goranske, Karlovačke i Ličko-senjske županije
s aspekta prava žena

Zagreb, 2011. godina

Analiza je napravljena u sklopu projekta „Ka socijalnoj koheziji – Utjecaj na politike socijalnog uključivanja za višestruko marginalizirane grupe žena, žrtve nasilja u obitelji“ koji financira Evropska unija. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Centra za žene žrtve rata i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

Analiza lokalnih politika gradova Rijeke, Karlovca, Gospića i Primorsko-goranske, Karlovačke i Ličko-senjske županije s aspekta prava žena napravljena je u okviru projekta „Ka socijalnoj koheziji – Utjecaj na politike socijalnog uključivanja za višestruko marginalizirane grupe žena, žrtve nasilja u obitelji“. Cilj ovog teksta je analiza lokalnih politika i strategija koje su navedeni gradovi i županije donijeli u svrhu socijalnog uključivanja žena koje su preživjele nasilje u obitelji. Analiza je izvršena kroz četiri teme: **briga o djeci; zapošljavanje; socijalno stanovanje; dostupna pravda.**

Primorsko-goranska županija

Primorsko-Goranska županija ima 13 gradova i 22 općine. U istraživanje je uključeno 9 gradova (Čabar, Delnice Kastav, Kraljevica, Krk, Mali Lošinj, Novi Vinodolski, Opatija, Vrbovsko) i 9 općina (Brod Moravice, Kostrena, Lovran, Punat, Ravna Gora, Skrad, Općina Vinodolska, Viškovo, Vrbnik).

• BRIGA O DJECI, SOCIJALNE USLUGE, UZDRŽAVANJE

Zakon o socijalnoj skrbi (ZoSS) detaljno navodi korisnike socijalne skrbi i osobe u socijalnoj potrebi (samci, obitelji, osobe s invaliditetom, trudnice i roditelji s djecom, osobe starije dobi, djeca žrtve obiteljsko ili vršnjačkog nasilja i žrtve trgovanja ljudima).

Od 24. ožujka 2012. godine na snazi je **novi Zakon o socijalnoj skrbi**. U čl. 27 navodi se da korisnik socijalne skrbi može biti „*odrasla osoba s invaliditetom ili osoba s drugim privremenim ili trajnim promjenama u zdravstvenom stanju zbog kojih nije u mogućnosti udovoljiti osnovnim životnim potrebama, žrtva obiteljskog ili drugog nasilja te žrtva trgovanja ljudima*“. Primjena Zakona o socijalnoj skrbi odvija se kroz rad Centara za socijalnu skrb te odlukama i rješenjima gradova i općina.

Prema našem istraživanju Primorsko-goranska županija još nije donjela Socijalni plan iako je to bila dužna prema novom Zakonu o socijalnoj skrbi.

Gradsko vijeće Grada Rijeke 20. prosinca 2007. g. **Odlukom o socijalnoj skrbi** (Službene novine Primorsko-goranske županije 23/01, 4/02, 13/02, 3/05, 9/06, 17/06-pročišćeni tekst, 8/07 i 44/07), utvrđuje korisnike prema ZOSS-u.

Prava (čl. 13) koja korisnici mogu ovom odlukom ostvariti su sljedeća:

1. pravo na pomoć za podmirenje troškova stanovanja, i to:
 - 1.1. pravo na pomoć za podmirenje troškova najamnine,
 - 1.2. pravo na pomoć za podmirenje troškova električne energije,
 - 1.3. pravo na pomoć za podmirenje troškova komunalnih usluga,
2. pravo na pomoć za uslugu prehrane u Pučkoj kuhinji,
3. pravo na pomoć za nabavu opreme novorođenčeta,
4. pravo na besplatnu prehranu dojenčadi,
5. pravo na pomoć za podmirenje troškova boravka djece u jaslicama i vrtićima,
6. pravo na pomoć za podmirenje troškova marende i prehrane u produženom boravku učenika osnovnih škola,
7. pravo na uslugu pomoći i njege u kući,
8. pravo na pomoć za podmirenje troškova javnog prijevoza,
9. pravo na pomoć za podmirenje pogrebnih troškova,
10. pravo na smještaj u Psihijatrijsku bolnicu Lopača,
11. pravo na novčanu pomoć za umirovljenike.

Prava iz socijalne skrbi utvrđena ovom Odlukom ne mogu se prenositi na drugu osobu niti nasljeđivati. Korisnik može istovremeno ostvariti više pojedinačnih prava odnosno oblika

pomoći iz stavka 1. ovoga članka, ako njihovo istovremeno ostvarivanje ne proturječi svrsi za koju je ostvarivanje namijenjeno, osim ako ovom Odlukom nije drugačije određeno.

Prava iz socijalne skrbi koja su utvrđena člankom 13. ove Odluke može ostvariti korisnik ako ispunjava jedan od sljedećih uvjeta:

- a) socijalni uvjet,
- b) uvjet prihoda,
- c) posebni uvjet,
- d) uvjet korištenja doplatka za djecu,
- e) uvjet tjelesnog oštećenja,
- f) uvjet darivanja krvi.

Prava iz socijalne skrbi uglavnom su ista u svim općinama/gradovima PGŽ (pomoć za nabavu opreme za novorođenčad, na besplatnu prehranu dojenčadi, pomoć podmirjenja troškova boravka djece u jaslicama i vrtiću, podmirjenje troškova marende i prehrane u produženom boravku učenika osnovne škole, pomoć prvašićima za nabavu školskog pribora).

Odluke o socijalnom statusu u većini gradova i općina u PGŽ temelje se na Odluci Centra za socijalnu skrb ali ponekad ovisno o financijskom proračunu grada/općine mogu biti i drugačija.

Da bi ostvarile svoja socijalna prava, žene žrtve obiteljskog nasilja moraju biti prijavljene na Zavodu za zapošljavanje najmanje 3 mjeseca. Istraživanje koje smo provele pokazalo je da žene žrtve obiteljskog nasilja, u ovoj kao i svim drugim istraživanim županijama posebice u ruralnim područjima, u većini slučajeva neznaju svoja prava i nisu dovoljno informirane o mjerama koje institucije provode.

Provedena Anketa nam pokazuje da se žene žrtve obiteljskog nasilja u aktima gradova i općina ne spominju kao posebna kategorija. Samo neki gradovi općine vode statistiku po spolu pri dodjeli socijalne pomoći.

Anketirani gradovi i općine izdvajaju sredstva za prehranu u školi, prevoz srednjoškolaca, rođenje djece, pomoć za kronično bolesnu djecu te financiraju jaslice/vrtić kojih u nekim ruralnim općinama nema.

Podrška ženama žrtvama nasilja

U 2007.g. osnovani su Obiteljski centri s ciljem podrške i stručne pomoći obiteljima u vezi s brakom, roditeljstvom ili nošenjem sa svakodnevnim pitanjima. Prema stranicama Centra najčešći razlozi zbog čega se građani javljaju za pomoć su nesređeni bračni odnosi, zlostavljanje od strane partnera i pomoći u slučaju alkoholizma. Obiteljski centar Primorsko-goranske županije pruža usluge savjetovanja koje obavljaju socijalni radnik, psiholog, socijalni pedagog i defektolog.

Na temelju članka 28. točka 15. **Statuta Primorsko-goranske županije** („Službene novine“ broj 22/01, 10/06, 16/06-pročišćeni tekst, 35/07 i 43/07), a u skladu sa **Strateškim smjericama Primorsko-goranske županije 2005 - 2009. godine** (Klasa: 021-04/05-02/76; Ur.broj: 2170-01-11-01-05-2 od 28. rujna 2005. godine), Županijska skupština Primorsko-goranske županije, na sjednici održanoj 2008. godine usvojila je program „**Sigurna kuća**“ s Akcijskim planom cjelovitog sustava zaštite od nasilja u Primorsko-goranskoj županiji za razdoblje 2007-2009.g.

U **Strategiji Primorsko-Goranske županije za 2011-2013** stoji „*realizirati mjere i aktivnosti iz usvojenih dokumenata i akcijskih planova (Socijalna karta, Sigurna kuća.)*“ (str. 83.). Rezultat donesenih mjera je osnivanje Skloništa za žene i djecu žrtve nasilja Rijeka pored već postojećeg Caritasovog doma za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja „Sveta Ana“.

Na području Rijeke djeluje Udruga za zaštitu obitelji Rijeka – UZOR, odnosno prihvatilište koje pruža cjelodnevni privremeni smještaj (do šest mjeseci) ženama i djeci – žrtvama obiteljskog nasilja).

Od 01. svibnja 2007.g. kao javna ustanova socijalne skrbi djeluje Dom za dnevni boravak djece, „TIC“ sa savjetovalištem za zlostavljanu i zanemarivanu djecu.

SOS telefon Rijeka, Provodi program "Savjetovalište za žene žrtve nasilja u obitelji" od kolovoza 2010. godine na području Primorsko-goranske i Ličko-senjske županije uz partnerstvo centara za socijalnu skrb. Provedbu programa financiralo je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije, Odjel sococijalne medicine, Odsjek za prevenciju nasilja čiji je zadatak *...provoditi istraživanja i voditi statističke i ostale podatke vezane uz nasilje i žrtve nasilja u Primorsko-goranskoj županiji, i to nasilja u obitelji, mobbing, nasilja među mladima, nasilja nad djecom i zanemarivanje od strane roditelja, izrabljivanja i nasilja nad starijim osobama, kolektivnog nasilja, redovito izvještavati vijeća gradova i općina te Skupštinu i Poglavarstvo PGŽ, kao i sve institucije koje rade na problemu nasilja te cjelokupnu javnost o svim saznanjima vezanim uz nasilje i njegovo suzbijanje, pomagati u radu i djelovanju svih institucija, ustanova, i udruga koje se bave problematikom nasilja i žrtvama.*

Grad Rijeka u suradnji s partnerskim organizacijama u 2011. godini provodio je i provodi slijedeće programe i projekte namijenjene psihosocijalnoj zaštiti žena i obitelji, koji su većinom vezani uz prevenciju nasilja i zaštitu žrtava nasilja: sklonište za žene i djecu – žrtve obiteljskog nasilja, smještaj i resocijalizacija žena žrtava obiteljskog nasilja, besplatna pravna pomoć za žrtve obiteljskog nasilja, psihosocijalni tretman za počinitelje nasilja, obiteljsko i bračno savjetovalište.

Nakon provedene ankete o socijalnim davanjima Novac utrošen u 2010. za oblike socijalne pomoći koju financira/subvencionira općina/grad PGŽ

- 560.000,00 (Brod Moravice)
 - 702.000,00 (Lovran)
 - Prema programu sococijalnih prava građana grada za 2010.g. (Sl. PGŽ br.04/10) bilo je predvođeno 590.000,00 (Čabar)
 - 1.268.654,83 (Vrbovsko)
 - 2.932.700,00 (Novi Vinodolski)
 - 542.100,09 (Delnice)
 - 241.658,70 (Ravna Gora,ukupno)
 - 286.621,31 (Punat)
 - Oko 150.000,00 (Skrad)
 - 340.000,00 (Kraljevica)
 - 3.130.663,01(Kastav)
 - 535.781,08 (Krk)
 - 1.728.325,50 (Kostrena)
 - 8.188.957,00 (Viškovo)
 - 592.130,99 (Vinodolska općina)
 - 4.270.402,00 (Opatija)
- Dnevni boravak starije osobe

- 1.892.883,19 (Mali Lošinj)
- Općina Vrbnik financira ali nije navela iznos

Socijalna davanja su utrošena na:

- Najama/sufinanciranje podstanarstva (11),
- Struju i vodu (16),
- Odvoz smeća (11),
- Jaslice/vrtiće (18),
- Prijevoz srednjoškolaca u škole (14)
- Rođenje djece (18),
- Komunalnu naknadu (12),
- Prehranu u OŠ (17),
- Pomoć umirovljenicima (16)
- Izvanrednu socijalnu pomoć (16)
- Pomoć za kronično bolesnu djecu (14)

Od 18 primljenih upitnika, u 16 gradova/općina 445 žena i 166 muškarca su koristili neke od oblika ovih pomoći, jedna općina/grad ne vodi zasebnu evidenciju a dvije ju vode u postocima.

Od 18 primljenih upitnika u 17 stoji odgovor da nije dodjeljen nikakav oblik socijale pomoći za žene žrtve nasilja u obitelji, a jedna općina/grad je isplatila je 3.000,00 udruzi Uzor iz Rijeke za sklonište.

Iz proračuna 16 gradova/općina ne pomaže se rad skloništa za žene žrtve obiteljskog nasilja, jedan grad/općina dotira 38.812,50 za savjetovalište za žrtve nasilja, dok jedan kroz sococijalni program osigurava sredstva za rad savjetovališta za rak i savjetovališta za obitelj i mladež te se na taj način daje i psihološka podrška ženama žrtvama nasilja.

Rad udruga koje promoviraju ravnopravnost spolova ne financira 14 gradova/općina. 4 grada/općine financiraju sa 51.483,93 kn.

• ZAPOŠLJAVANJE, PREKVALIFIKACIJA, OBRAZOVANJE ODRASLIH

Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2011.do 2016. godine, Vlada Republike Hrvatske od 03.02. 2011. g.

Nacionalna strategija planira mjere za zapošljavanje žena žrtava nasilja u točkama:

5. Planirati i programirati zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji

6. Poticati poslodavce na zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji

U mjerama Vlade RH navode se žene žrtve nasilja kao kategorija koja se teško ili nikako ne zapošljavaju. HZZ je u 2009. započeo je provedbu ciklusa mjera aktivne politike koje su sadržane u **Nacionalnom planu za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu**, a isti je temeljen na Zajedničkom memorandumu o prioritetima politika zapošljavanja (JAP) koji je pripremljen u okviru Predpristupne strategije EU za RH na području zapošljavanja i socijalnog uključivanja. Intervencije u smislu motiviranja, obrazovanja i sufinanciranog zapošljavanja usmjerene su prema između ostalog dugotrajno nezaposlenim, uz posebno isticanje osoba s invaliditetom, **žrtvama obiteljskog nasilja, samohranim roditeljima**, liječenim ovisnicima, azilantima, žrtvama trgovanja ljudima, hrvatskim braniteljima kao i osobama romske nacionalne manjine. U 2010. godini u mjere aktivne politike uključeno je bilo ukupno 13088 osoba i od toga 6468 žena odnosno njih 49,4%. Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba pod koje spadaju žene žrtve obiteljskog nasilja u PGŽ bile su uključene 3 žene.

Nemamo podatak da li je u PGŽ, provedba mjera poticaja poslodavaca za zapošljavanje žena žrtava nasilja i drugih žrtava realizirana.

Rezultati provedene ankete o zapošljavanju HZZ Područnog ureda Rijeka pokazuju da 2009. i 2010. ni jedna žena žrtva nasilja nije uvrštena u plan poticanja zapošljavanja, te da nisu zaposlili ni jednu ženu žrtvu nasilja u PGŽ

Od aktivista na terenu saznajemo za provedbu Programa IPA Razvoj ljudskih potencijala pod nazivom. „Zajednica koja brine – jačanje kapaciteta lokalne zajednice za implementaciju zakona i mjera u cilju integracije žrtava obiteljskog nasilja“ (111.390,21 €) Nositelj projekta je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi u suradnji s Centrom za zdravo odrastanje IDEM i ja, iz Malog Lošinja.

• SOCIJALNO STANOVANJE

Kako nismo mogli dobiti upitnike iz grada Rijeke, glavnog županijskog grada, pregledom internet stranica ustanovili smo da imaju kriterije za dodjelu socijalnih stanova ali da u njima nema kategorije žrtve obiteljskog nasilja iako je grad u 2008.g. izgradio 124 stana za socijalno ugoržene obitelji i dao ih u najam na 15 godina.

Poslije obrade upitnika situacija u Primorsko-Goranskoj županiji izgleda ovako:

Prema provedenoj anketi od 18 gradova/općina 5 ima listu za dodjelu socijalnih stanova usvojenih od 2006. g.do 2011.g. a važećih do 2008 do 2014. g. U 3 grada/općine 76 osoba traži socijalni stan. U 8 nemaju zaprimljenih zahtjeva a od 3 koje imaju 14 osoba traži socijalni stan. U 2008. g. je u jednoj općini/gradu dodjeljen socijalni stan i u 2010. g. 5 stanova. U 5 gradova/općina ne postoje kriteriji za socijalne stanove a u 4 postoji prioritet od čega su 3 samohrane majke odnosno roditelji. Ako se stanovi dodjeljuju ženama žrtvama nasilja samo u jednoj općini/gradu status dokazuju dokumentacijom od Centra za socijalnu skrb premda pregledom internetskih stranica saznajemo da je to većinom kriterij kod svih.

Broj stanova kupljenih i izgrađenih radi zadovoljenja socijalnih potreba građana/građanki bilo je u 2008.g. 23 u dva grada/općine i samo 2 u jednom gradu općini u 2010. g.

14 gradova/općina trenutno ne raspolaže sa stanom koji bi dodjelili ženama žrtvama nasilja te u 11 nemaju pravo na stan ako posjeduju nekretninu. Sa stanom/prostorom koji bi se mogao adaptirati za žene žrtve nasilja trenutno raspolažu 4 grada/općine a ne raspolaže njih 9.

U 9 gradova/općina koji nemaju socijalnu listu navelo je razne razloge primjerice: „nije bilo zamolbi“, „nema nekretnina“, „nemamo takovih zahtjeva“.

Grad Kastav nema listu za dodjelu stanova niti mogućnosti dodjele stanova, obitelji koje su socijalno ugrožene ostvaruju prava temeljem Odluke o socijalnoj skrbi na području grada, prema odluci o socijalnoj skrbi općine Kostrena (Sl. PGZ 54/10,12/11., Mišljene Odbora za zdravstvo i socijalu).

Općina Vrbnik nije do sada primila nikakav zahtjev i „do sada nije imala takvu problematiku“.

Grad Opatija planira u 2011. g. 40 stanova radi zadovoljenja potreba socijalno ugroženih građana.

• DOSTUPNA PRAVDA

2009.g.na temelju članka 40. Statuta Grada Rijeke (“Službene novine” Primorsko-goranske županije broj 23/01, 4/02, 13/02, 3/05, 9/06, 17/06-pročišćeni tekst, 8/07 i 44/07), Gradsko vijeće Grada Rijeke donijelo je **Odluku o osnivanju Vijeća za prevenciju kriminaliteta na području grada Rijeke. U čl.4. stoji: „U djelokrugu rada Vijeća je donošenje i provedba programa prevencije kriminaliteta na području grada Rijeke, putem zajedničkog planiranja i**

djelovanja tijela javne vlasti i drugih pravnih osoba zaduženih za sigurnost ljudi i imovine, javni red te kvalitetu života građana. “

Program prevencije iz stavka 1. ovoga članka sadrži **mjere i aktivnosti u svezi suzbijanja nasilja u obitelji**, delikvencije djece, maloljetnih i mladih punoljetnih osoba, zlouporabu droge, suzbijanja svih oblika kriminaliteta te drugih mjera koje se provode radi osiguravanja i povećanja mira te sigurnosti građana i imovine. Ista Vjeća imaju i jos neki gradovi/općine (Krk, Rab, Čabar).

Sve organizacije koje pružaju pravnu podršku smještene su u Rijeci – pa je pravna pomoć teško dostupna ženama koje ne žive u Rijeci.

Besplatnu pravnu pomoć u Rijeci pružaju Obiteljski centar PGŽ, SOS telefon, obiteljsko i bračno savjetovište Riječke nadbiskupije, Centar za participaciju žena u društvenom životu Rijeka, Centar za pravno savjetovanje i podršku u pravnim procedurama i postupcima koji su osnovale članice Centra za participaciju žena u društvenom životu Rijeka s ciljem konkretne pomoći ženama i djeci žrtvama nasilja.

Iako je mogućnost besplatne pravne pomoć u Rijeci i PGŽ za žene relativno dobro organizirana, u razgovoru sa ženama (focus grupe i individualni intervjui) saznajemo da one vrlo teško ostvaruju tu pomoć iz razno-raznih razloga, ali ono sto su sve navodile bila je ne senzibiliziranost djelatnika policije i centra za socijalnu skrb. Također, žene iz ruralnih sredina u većini slučajeva, nemaju dostup informacijama i nemaju finacijskih sredstava da bi putovale u Rijeku.

Prema anketi većina gradova i općina ne podržava rad udruga i povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Karlovačka županija

Karlovačka županija ima 5 gradova i 17 općina.

U istraživanje je uključeno 5 gradova (Karlovac, Duga Resa, Ogulin, Ozalj, Slunj) i 10 općina (Barilović, Bosiljevo, Generalski Stol, Krnjak, Lasinje, Netretić, Rakovica, Saborsko, Vojnić, Žakanje).

• BRIGA O DJECI, SOCIJALNE USLUGE, UZDRŽAVANJE

U **Razvojnoj strategiji Karlovačke županije za 2011-2013** stoji između ostalog: „Nasilje u obitelji i nasilje nad djecom nominalno je u porastu. Stoga se iskazala jasna potreba za osnivanjem i djelovanjem Obiteljskog centra“ (pruža društvenu potporu obitelji u cilju osnaživanja obitelji i jačanja društvene svijesti o obiteljskim vrijednostima).

Za razne oblike socijalne pomoći, u kojima nema posebne kategorije za žene žrtve obiteljskog nasilja, grad Karlovac je u 2010. godini utrošio 8.256.699,71 tisuća kuna. Prema njihovim riječima, ne vode evidenciju po spolu, ali potvrđuju da žene koriste neke oblike socijalne pomoći.

Grad sufinancira troškove podstanarstva, struje, vode i odvoz smeća za socijalne slučajeve. Zatim sufinancira jaslice/vrtić, prijevoz srednjoškolaca, rođenje djece, komunalnu naknadu, prehranu u OŠ, pomoć umirovljenicima, izvanrednu socijalnu pomoć, te pomoć za kronično bolesnu djecu.

Za psihološku podršku ženama žrtvama obiteljskog nasilja i sklonište za žene te rad udruga koje promoviraju ravnopravnost spolova grad izdvaja 400.000,00 kuna.

Općina Barilović navodi da je u 2010. godini osigurala 25.000,00 kn za invalidne učenika, odnosno plaćanje osobnog asistenta, 20.000,00 kn za lijekove koji nisu na listi HZZO-a,

75.000,00kn za besplatne knjige za sve učenike O.Š. Barilović, a za djecu slabijeg imovinskog stanja osigurava se i prehrana.

Općina Barilović preuredila je stan u svom vlasništvu u ordinaciju opće medicine za one korisnike koji žive 30 km od centra općine.

Utvrđeno je da programi i potpore konkretno za žene žrtve nasilja i njihovu djecu ne postoje, te od 1994.godine, u ovoj općini, nije zabilježen niti jedan slučaj bilo kakve pomoći ženama žrtvama nasilja.

U okviru Ženske grupe Karlovac „Korak“ djeluje Sklonište za žrtve obiteljskog nasilja“. Pod prioritetima Karlovačke županije uvršteno je i Unapređenje zaštite žrtava obiteljskog nasilja. Novac u 2010. godini za oblike socijalne pomoći koju financira/subvencionira općina/grad utrošen je na sljedeći način:

- 8.265-699,71(Karlovac)
- 183.987,07 (Krnjak) od čega:
 - za drva 492,00 kn
 - stanovanje 869,46 kn
 - jednokratna pomoć 5.571,50 kn
 - pogrebni troškovi 10.996,00 kn,
 - prevoz učenika 96.912,11 kn,
 - novorođeni 16.500,00 kn,
 - Prehrana učenika OŠ 27.046,00 kn,
 - pomoć studentima 25.600,00 kn
- 1.557.775,00 kn (Ogulin)
- 21.762,00 kn (Saborsko)
- 423.746,80 kn (Lasinja)
- 219.184,13 kn (Bosiljevo)
- 199.113,96 kn (Netretić)
- 663.058,78 kn (Rakovica)
- 137.274,32 kn (Generalski Stol)
- 484.854,00 kn (Vojnić)
- 108-140,00 kn (Žakanje)
- 420.000,00 (Ozalj)
- 3.263.230,81 kn (Duga Resa)
- 586.000,00 kn (Barilović)

Anketirani gradovi i općine financiraju prehranu u školi, prevoz srednjoškolaca, rođenje djece, pomoć za kronično bolesnu djecu a svi financiraju jaslice/vrtić premda u nekim ruralnim općinama (Plaški) veći je problem što vrtići ne postoje.

U 14 gradova/općina žene su koristile neke od oblika ovih pomoći i to 739 žena i 583 muškarca. U 2010. 14 je odgovorilo da nije dodjelo nikakav oblik socijale pomoći za žene žrtve nasilja u obitelji.

Iz proračuna 14 gradova/općina ne pomaže se rad skloništa za žene žrtve obiteljskog nasilja, psihološku podršku ženama niti povjerenstva za ravnopravnost spolova osim grada Karlovaca koji ima sklonište i dotira 400.000,00 kn u što je uključena i psihološka podrška ženama žrtvama nasilja i rad udruge (Korak, Karlovac) koje promoviraju ravnopravnost spolova.

Ženskoj akciji Saborsko ŽAS JLS grad plaća struju, vodu, besplatan prostor za rad udruge. Na području grada Duga Resa sufinancira se rad svih udruga koje imaju različito područje djelovanja.

Prema riječima našeg aktivista na terenu saznajemo:

„Situacija na terenu je u najmanju ruku nepovoljna. O temi nasilja u obitelji se ne govori iako u većini slučajeva postoje naznake da ono postoji u skoro svakoj obitelji. Žene ekonomski

ovisne nemaju nikakvih prava. Jako teško da će itko o tome govoriti. Nemate vi pojma, ima žena koje su zatvorene u kući i ne smiju ni poštu uzeti kada dođe poštar, ni ne vidamo ih. Nitko se ne usudi mješati jer se događa da vi onda ispadnete krivi kada se oni pomire.“

- **ZAPOŠLJAVANJE, PREKVALIFIKACIJA, OBRAZOVANJE ODRASLIH**

21. svibnja 2009. godine Vlada RH donijela je **Odluku o donošenju Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2009.-2010. Strateški cilj 3.1.2. Povećanje sudjelovanja nezaposlenih žena žrtava obiteljskog nasilja u programima obrazovanja za tržište rada.**

Sredstva za provedbu programa mjera aktivne politike u nadležnosti HZZ-a osigurana su u Državnom proračunu u okviru Financijskog plana Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Unatoč dobrim zakonima programima i politikama niti jedna žena žrtva obiteljskog nasilja nije zaposlena. Od HZZ-a Područne službe Karlovac saznajemo da je bio samo jedan pokušaj korištenja ove mjere ali je i on propao (osoba odustala i otišla iz Karlovca, odnosno, vratila se u mjesto prebivališta).

- **SOCIJALNO STANOVANJE**

Grad Karlovac ima listu za dodjelu socijalnih stanova koja vrijedi od 14.12.2010.g. do 14.12.2013.g. Trenutno imaju 2 zahtjeva za dodjelu istih.

U 2008. godini dodjelili su 27 stanova u 2009. godini 18 a u 2010. godini 22 stana. Samohrane majke imaju prvenstvo na listama.

Grad Karlovac je u 2008. godini kupio dva stana radi zadovoljenja socijalnih potreba ali trenutno ne raspolaže stanovima koje bi dodjelili ženama žrtvama obiteljskog nasilja. Grad ne posjeduje stanove koji bi se dodjeljivali po nekim drugim kriterijima.

Vezano uz rješavanje stambene problematike na području Grada Duga Resa, Gradsko vijeće donjelo je Pravilnik o davanju stanova u najam (Službeni glasnik Grada br.2/08 i 7/09) koji sadrži uvjete i kriterije za davanje stanova u najam. Samohrani roditelj dobiva 10 bodova.

Od općine Duga Resa dobili smo bodovnu listu za dodjelu stanova iz koje su vidljivi kriteriji reda prvenstva dodjeljivanja stanova, žene žrtve nasilja nisu navedene u kriterijima.

Razmatrajući ovu problematiku Grad nije utvrdio nove modalitete rješavanja ovog problema. Grad se bori s problemom manjka stanova jer je uvijek velik broj zahtjeva a mali broj stanova slobodnih za dodjelu. Situacija je sve teža obzirom na činjenicu da je najveći broj stanova prešao u vlasništvo RH tako da je svake godine sve manji broj stanova kojima grad raspolaže.

Grad Ogulin (dopis od 28.06.2011.g. iz Ureda gradonačelnika) nema listu za dodjelu socijalnih stanova nego ima dvogodišnju listu za dodjelu stanova u najam, u kojoj je socijalni status podnositelja jedan od elemenata koji se boduju prilikom sastavljanja liste a tu žene žrtve nasilja nisu posebno izdvojene.

Grad Ozalj navodi da „nema zahtjeva za socijalnim stanovima jer većina živi u svojim kućama“.

Općina Krnjak rješava po PPDS-u i stambenom zbrinjavanju regionalnog ureda MRRŠUG RH.

- **DOSTUPNA PRAVDA**

Žene u Karlovačkoj županiji pravnu pomoć mogu potražiti u Obiteljskom centru (KŽ) gdje stručni djelatnik Obiteljskog centra – diplomirani pravnik obavlja između ostalog sljedeće poslove: pod a) Upoznavanje i savjetovanje stranaka o pravima, dužnostima i obvezama koje

imaju u skladu sa zakonskim i drugim propisima, u okviru nadležnosti Obiteljskog centra. Ne spominje se nasilje u obitelji.

Prema Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 62/08, 44/11, 81/11) SDF u svom uredu u Karlovcu pruža usluge besplatne pravne pomoći svima u potrebi.

Ličko-senjska županija

Ličko-senjska županija ima 4 grada i 8 općina.

U istraživanje je uključeno 3 grada (Gospić, Otočac, Senj) i 5 općine (Brinje, Karlobag, Lovinac, Udbina, Vrhovine).

*** BRIGA O DJECI, SOCIJALNE USLUGE, UZDRŽAVANJE**

U **Razvojnoj strategiji ličko-senjske županije za 2011-2013** stoji između ostalog: *„Sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, korisnik socijalne skrbi je samac ili obitelj koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom ili prihodom od imovine ili iz drugih izvora, tjelesno ili mentalno ili psihički bolesno dijete/odrasla osoba, dijete žrtva obiteljskog nasilja te druge osobe koje su u nevolji zbog poremeđenih odnosa u obitelji, ovisnosti o alkoholu, drogama i sl.“*

Dakle, ni tu se izričito ne spominju žene žrtve obiteljskog nasilja već se one mogu ostvariti svoja prava u okviru kategorije „druge osobe koje su u nevolji zbog poremeđenih odnosa u obitelji“.

Obiteljski centar Ličko-senjske županije ustanova je koju je osnovalo Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti 27. lipnja 2007. godine, te je s radom započeo 22. travnja 2008.g. sa sjedištem u Senju. Na stranicama **Obiteljskog centara Ličko-senjske županije www.oclsz.hr** navodi se da je jedan od pet ciljeva „Senzibilizirati javnost za problem žrtava nasilja u obitelji i provođenjem aktivnosti u tom području, doprinijeti smanjenju nasilja u obitelji“. Podaci iz 2009. godine govore da su 203 osobe koristile usluge savjetovanja, a cca 1874 osobe koristile su neke od ponuđenih programskih aktivnosti. U 2010. godini, do 01. prosinca, 395 korisnika bilo je uključeno u savjetovanje i programe i projekte, 1784 korisnika bilo je uključeno u jednokratne aktivnosti vezane uz programe i projekte, dok je 1269 korisnika bilo uključeno u jednokratne aktivnosti (radionice, predavanja, tribine, okrugle stolove...). Otvoreno je i savjetovalište u Otočcu, te ono prema potrebi radi četvrtkom od 16.00 do 20.00 sati u prostoru Gradskog društva Crvenog križa Otočac.

Čini se da sve ostaje na radionicama, predavanjima, tribinama, okruglim stolovima što samo po sebi nije loše kada bi u konkretnim slučajevima žene svoja prava i ostvarile.

Za razne oblike socijalne pomoći, a tu nema posebne kategorije za žene žrtve obiteljskog nasilja, Grad je u 2010. godini utrošio 702.175,39 tisuća kuna. Od toga su 232 žene i 45 muškaraca koristili tu pomoć.

Socijalnim slučajevima grad sufinancira troškove režija, struju i vodu, odvoz smeća, jaslice/vrtić, prijevoz srednjoškolaca, rođenje djece, komunalnu naknadu, prehranu u OŠ, izvanrednu socijalnu pomoć te pomoć za kronično bolesnu djecu.

Poslije obrade upitnika situacija u ličko-senjskoj županiji izgleda ovako:

Od poslanih 24 upitnika vratilo se je 8 o socijalnim davanjima i 8 o potrebi za dodjelom socijalnih stanova.

Novac utrošen u 2010. za oblike socijalne pomoći koju financira/subvencionira općina/grad:

- 1.762.737,00 (Otočac)

- oko 450.000,00 (Senj)

- 702.175,39 (Gospić)
- 117.453,80 (Brinje)
- 97.034,22 (Udbina)
- 191.544,40 (Karlobag)

Socijalna davanja:

- Najam/sufinanciranje podstanarstva (2),
- Struja i voda (4, jedan povremeno),
- Odvoz smeća (2),
- Jaslice/vrtiće (3, jedan povremeno),
- Prijevoz srednjoškolaca u škole (5)
- Rođenje djece (6),
- Komunalna naknada (5, jedan povremeno),
- Prehrana u OŠ (1),
- Pomoć umirovljenicima (2)
- Izvanredna socijalna pomoć (6)
- Pomoć za kronično bolesnu djecu (4)

Od 8 primljenih upitnika u 7 gradova/općina 114 muškarca i 343 žene su koristile neke od oblika ovih pomoći.

Za 2010. godinu, od primljenih 8 upitnika u 5 je odgovor da se nije dodjelilo nikakav oblik socijalne pomoći za žene žrtve nasilja u obitelji, u jednom mjestu nisu imali takve zahtjeve, a jedan upitnik je bez odgovora. Iz proračuna sedam gradova/općina ne pomaže se rad skloništa za žene žrtve obiteljskog nasilja. Jedan grad izdvaja iz proračuna za psihološku podršku ženama žrtvama nasilja. 4 grada/ općine ne promoviraju Ravnopravnost spolova.

Grad iz proračuna također izdvaja (615.000,00 kn) za Hrvatski crveni križ koje oni „*prema potrebama raspoređuju za programe*“.

Za psihološku podršku ženama, ali ne isključivo žrtvama obiteljskog nasilja nego za obitelj, supruge branitelja koji boluju od PTSP, grad izdvaja 5.000,00 kuna. Prema našem istraživanju programi potpore za žene žrtve nasilja i njihovu djecu ne postoje.

• ZAPOŠLJAVANJE, PREKVALIFIKACIJA, OBRAZOVANJE ODRASLIH

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donesen je Zakon o poticanju zapošljavanja koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 11. svibnja 2012. godine.

Socijalno poduzetništvo je navedeno i kao važan dio **Nacionalne strategije za razvoj civilnog društva (2006-2011)**. O tome saznajemo od naših aktivistica na terenu članica OCD-a Korenica i to o provedbi Projekta *Zajedno ka socijalnom uključivanju dugotrajno nezaposlene žene i njihove obitelji - korisnice socijalne pomoći* (140.194,26 €) u kojem su partnerske organizacije Udruga Prospero Gračac, Udruga žena NIT iz Korenice. Svrha projekta bila je povećanje mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja, tj. unaprjeđenja kvalitete života korisnika kroz ekonomsko osnaživanje. Educirano je ukupno 388 dugotrajno nezaposlenih osoba (372 žene i 16 muškaraca), od čega je 75% žena starijih od 40 godina, 95 pripadnika/ca nacionalnih manjina, te 123 osoba sa završenom samo osnovnom školom. Iz ovog projekta je vidljivo koliki je problem nezaposlenosti žena u ruralnim sredinama.

In našeg istraživanja vidljivo je da potencijalne i zainteresirane korisnice navedenog projekta nisu bile u mogućnosti redovito se prijavljivati Zavodima za zapošljavanje i Centrima/Zavodima za socijalnu skrb izvan njihovih mjesta življenja upravo zbog nedostatka materijalnih sredstava u svrhu putnih troškova, pa nisu ni bile u evidencijama suradničkih institucija, te u početku nisu mogle biti obuhvaćene programom.

- **SOCIJALNO STANOVANJE**

Grad Gospić ne raspolaže socijalnim stanovima. Budući da ne raspolaže socijalnim stanovima nema ni listu te se sve stranke upućuje u ured Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva u Gospiću tako da ni posebna kategorija za žene žrtve nasilja pri dodjeli socijalnih stanova ne postoji.

Ostali gradovi i općine navode nemaju zahtjeva za stambenim zbrinjavanjem socijalno ugroženih stanovnika jer su u suradnji s RH zbrinuli sve stambeno nezbrinute osobe i da do sada nisu evidentirali nikakav zahtjev za bilo kakvo zbrinjavanje žena žrtava obiteljskog ili nekog drugog oblika nasilja.

- **DOSTUPNA PRAVDA**

Prema Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 62/08, 44/11, 81/11) SDF je u svom uredu u Korenici pružao usluge besplatne **pravne pomoći svima u potrebi**. Međutim, trenutno je ured zatvoren. Iz arhive, u zadnjih 13 godina u grupi 'Prava iz obiteljskih odnosa' nalaze se razni slučajevi kao što je priznanje braka iz ratnog **perioda**, utvrđivanje očinstva, rastave braka, uzdržavanje **članova obitelji (alimentacije) i slično**. Međutim, situacije **obiteljskog nasilja žene** kriju sve dok se ne moraju rastati, a i tada neće **priznati da su podnosile fizičko** i druge vrste nasilja u braku da ne bi izgubile i ono malo ponosa što im je ostalo.

Obiteljski centar Ličko-senjske županije kojemu je sjedište u Senju pruža usluge pravnog savjetovanja i upoznaje stranke o pravima, dužnostima i obvezama koje imaju u skladu sa zakonskim i drugim propisima, te provodi preventivne programe.

Naše istraživanje je pokazalo da su ženama žrtvama obiteljsko nasilja informacije o radu centra i uslugama koje pruža nepoznate i nedostupne jer nemaju pristup internetu niti novaca za put do Centra, a neke niti prometno nisu povezane.

Zaključno

Iako mehanizmi kojima republika hrvatska osigurava i štiti prava žena koje su izložene nasilju postoje, u stvarnosti se problemi žena žrtava obiteljskog nasilja ne rješavaju, pogotovo u lokalnim/ruralnim sredinama jer žene žrtve obiteljskog nasilja su: daleko od informacija, jer im oni, od kojih bi trebale te informacije dobiti, informacije uskraćuju; jer su ekonomski ovisne (nezaposlene) i nemaju sredstava za putne troškove primjerice za put do Zavoda za zapošljavanje da bi se svaki mjesec mogle prijaviti. Također, velika je razlika od županije do županije od grada do grada od općine do općine i to ovisi o proračunima istih.